

ВИСНОВОК

творчого керівника та наукового консультанта,
народного артиста України,
професора кафедри дерев'яних духових інструментів
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського
МИМРИКА МИХАЙЛА РОМАНОВИЧА

про творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування
аспіранта творчої аспірантури кафедри дерев'яних духових інструментів
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
БАРАБАЩУКА ПАВЛА ІГОРОВИЧА

**КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ ЗА УЧАСТЮ САКСОФОНА:
КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ ТА ВИКОНАВСЬКА ПРАКТИКА,**
поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

У процесі роботи над творчим мистецьким проєктом «Камерно-інструментальний ансамбль за участю саксофона: композиторська творчість та виконавська практика» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» аспірант Павло Ігорович Барабашук зумів поєднати блискучі виконавські навички поряд глибокою науково-аналітичною роботою.

Творча та наукова діяльність П. І. Барабашука у рамках пропонованого творчого наукового проєкту виявляє новий рівень осмислення проблем, пов'язаних зі становленням та розвитком саксофона у сучасній камерно-інструментальній творчості. Успішному розв'язанню порушених питань сприяла цілеспрямована та плідна співпраця з європейськими виконавцями-саксофоністами, пошукова діяльність та творчі проєкти, спрямовані на популяризацію сучасних камерно-інструментальних опусів для квартету саксофонів, що були реалізовані на провідних концертних майданчиках в Україні та за її межами.

Зважаючи на пласт нових для українського саксофонного квартетного виконавства музичних творів, презентованих у рамках творчого проєкту (Жан-Дені Міша «Shams», Керіло Флоріо «Allegro de Concert», Гільєрмо Лаго

«Ciudades», Альдемаро Ромеро Сюїта для квартету саксофонів та ін.), виконаних у рамках творчої складової та ретельно проаналізованих у науковому обґрунтуванні, П. І. Барабашук піднімає на новий рівень осмислення важливих питань саксофонного квартетного репертуару, актуалізує сучасні виконавсько-виражальні техніки та способи гри на інструменті поряд зі специфікою камерно-інструментальної творчості.

Новаторською творчо-науковою роботою П. І. Барабашука є ще за порушенням колом музично-теоретичних, філософсько-естетичних та виконавських питань, пов'язаних з образно-значеннєвим компонентом авторського задуму, особливостями авторського стилю та виконавською реалізацією задуму. Його аналітичні розвідки про твори сучасних композиторів насичені деталізованими коментарями стосовно жанрово-стильової атрибутики, історії створення та особливостей втілення того чи іншого полотна у часопросторі сцени.

За час навчання у творчій аспірантурі П. І. Барабашук брав активну участь у концертній діяльності як сольний виконавець та у складі різноманітних камерно-інструментальних ансамблів. Його виконавська майстерність високо оцінена на багатьох всеукраїнських та міжнародних конкурсах — XXI Всеукраїнський конкурс «Мистецтво XXI сторіччя» (Гран Прі); III Міжнародний конкурс «Golden Saxophone» (3 премія), IX-й Всеукраїнський конкурс виконавців на духових та ударних інструментах ім. В. Старченка (2 премія).

Серед творчих здобутків П. І. Барабашука — низка прем'єрних виконань. У рамках міжнародного фестивалю Bravo Sax (2019) у супроводі Національного Президентського оркестру здійснив прем'єрне виконання концерту Девіда Масланкі для саксофону та духового оркестру. Також у 2021 році в рамках фестивалю Kyiv Contemporary Days у супроводі камерного оркестру «Київські солісти» презентував ще одну прем'єру — твір «Dies Irae» українського композитора Владислава Кузнецова.

П. І. Барабашук брав участь у міжнародних фестивалях VinSax Fest (Вінниця), Bravo Sax! (Київ), Kyiv Contemporary Days, «Нова Музика в Україні» та ін. мистецьких заходах. Як учасник квартету саксофоністів New Age Sax та

ансамблю саксофоністів Ukrainian Saxophone Ensemble він неодноразово виконував прем'єри творів як українських, так і європейських композиторів. Серед презентованих композицій — твори Володимира Рунчака, Валерії Віноградової, Алана Крепена, Жана-Дені Міши. У 2018 році у складі цих колективів представляв Україну на XVIII світовому конгресі саксофоністів у Загребі (Хорватія). У 2019 році отримав диплом лауреата премії Київського міського голови за особливі досягнення молоді у розбудові столиці України. За час навчання в академії брав участь у майстер-класах Клода Делянгля (Франція), Арно Борнкампа (Нідерланди), Жана-Дені Міши (Франція), видатних саксофоністів сучасності.

Високий рівень фахової підготовки, виконавська майстерність дали змогу П. І. Барабашуку глибоко розкрити заявлену проблематику творчо-наукового проєкту, окреслити важливі аспекти камерно-інструментального виконавства у просторі сучасної академічної творчості, дослідити специфіку гри ансамблю саксофонів, базованих на поєднанні різних його родів. При цьому в науково-пошуковій діяльності у написанні наукового обґрунтування його непересічні виконавські уміння дали можливість особливим чином висвітлити музично-інтерпретаційні, тонкі інтонаційні порухи музичної тканини взятих до аналізу творів.

Як наголошувалося вище, вибір проблематики творчо-наукового проєкту П. І. Барабашука тісно пов'язаний з його виконавськими пріоритетами, зумовлений важливими процесами репрезентації світових досягнень саксофонної творчості. Вивчення цього академічного досвіду у взаємодії з безпосередньою практикою, дослідження сучасних виконавсько-виражальних технік та прийомів гри та оприявлення їхньої камерно-інструментальної специфіки покладено в основу наукового обґрунтування, його предметного поля:

Об'єктом дослідження є саксофонне камерно-ансамблеве мистецтво.

Предмет роботи — художньо-виражальний та технологічний компоненти діяльності саксофонного ансамблю в контексті композиторської творчості та виконавського втілення.

Мета дослідження полягає у спробі узагальнення та систематизації специфіки камерно-інструментальної творчості за участю саксофона в аспекті виконавських і технологічних особливостей гри в ансамблі.

Мета дослідження обумовила його основні завдання:

- дослідити роль саксофона у розвитку інструментального виконавства;
- висвітлити основні технологічні аспекти формування сучасної виконавської майстерності саксофоніста-ансамбліста;
- проаналізувати специфіку темброво-інтонаційних виражальних засобів в контексті розвитку виконавської культури саксофонних ансамблів;
- висвітлити етапність звернень композиторів ХХ–ХХІ століття до камерно-інструментальної творчості за участю саксофона;
- проаналізувати особливості європейського ансамблевого саксофонного виконавства і репертуарної політики.

Дослідницька складова творчого мистецького проєкту П. І. Барабашука відповідає вимогам до написання наукових робіт. Наукове обґрунтування складається з анотації (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та джерел та розлогих додатків. У списку використаної літератури та джерел 77 позицій. Загальний обсяг роботи складає 113 сторінок, з них основного тексту — 73 сторінки.

У *Вступі* сформульовано об'єкт, предмет, мету й завдання роботи, обґрунтовано актуальність і новизну досліджуваної тематики.

У *Першому розділі* «Історична ретроспектива функціонування саксофона в інструментальній практиці» П. І. Барабашук детально аналізує процес становлення та розвитку саксофона упродовж ХХ–ХХІ століть. На його думку, самобутні процеси, які відбувалися в музичній культурі, безпосередньо проєктувалися й на саксофон. Прикладом чого стало проведення конгресів саксофоністів та зростання кількості національних саксофонних виконавських шкіл, в рамках яких можна виокремити велику кількість талановитих музикантів. Високий рівень виконавської майстерності саксофонів спричинився до появи значної кількості художнього, технічного, інструктивного нотного ма-

теріалу. Наразі процеси, які відбуваються в мистецтві гри на саксофоні, потребують дедалі ґрунтовнішого наукового осмислення та впорядкування.

Серед основних дослідницьких питань порушених у розділі — характеристика інструментів родини саксофонів, видатні педагоги-саксофоністи, виконавські особливості та історико-культурна аналітика про квартетне саксофонне виконавство в Україні та світі.

У *Другому розділі* «Функціонування ансамблю саксофоністів у контексті методики й практики ансамблевого виконавства» зосереджено увагу на організаційних та психологічних аспектах функціонування ансамблю саксофоністів. Важливою у цьому контексті є дослідження особливостей т. зв. тембрової однорідності звучання та цілісності ансамблевої інтерпретації. У цьому контексті виконавський компонент як художньо-діалогічне втілення музичного задуму отримав кілька дослідницьких напрямків. Серед яких важливими є виконавсько-стилістичне втілення авторського задуму в ансамблевій взаємодії, пошук спільної та узгодженої позиції у виконавській інтерпретації стильового образу композитора та сам процес організації виконавського процесу спільноту ансамблістів. Охарактеризовані компоненти ансамблевого виконавства автор детально розглядає на прикладі діяльності Київського квартету саксофоністів під керівництвом Ю. Василевича.

У *Третньому розділі* «Сучасні тенденції композиторських пошуків у площині саксофонного квартетного виконавства» сучасний академічний квартетний репертуар розглянуто у взаємозумовленості використання композитором оновленої та збагаченої виражальної палітри саксофона, як художньо-виконавська єдність змісту і форми твору, в основу якої покладено спільні колективні уявлення ансамблістів про стилістичний простір композиторського задуму.

П. І. Барабашук влучно зазначає, ця колективна платформа інтерпретації композиторського задуму передбачає етапність, включає інтонаційно-образне уявлення про твір на основі теоретичного розмірковування, дослідження елементів змісту і форми твору для з'ясування їх місця й ролі в образно-зна-

ченнєвому та драматургічному становленні та визначенні взаємозв'язків між художнім рівнем твору і засобами його втілення. Таке розуміння ансамблевої творчості сприяє глибокому проникненню у серцевину задуму композиції, дозволяє створити переконливе сценічне прочитання, співзвучне із філософською риторикою. Серед композицій, виконаних та проаналізованих у рамках творчо-наукового проєкту — Концерт для саксофона «Shams» Жан-Дені Міша, «Allegro de Concert» для квартету саксофонів Керіло Флоріо, багаточастинна композиція «Ciudades» Гільермо Лаго, «Сюїта для квартету саксофонів» Альдемаро Ромеро, а також твори українських композиторів Триптих «Акварелі» Олександра Потієнка та Інвенції для квартету саксофонів Олександра Козаренка. Цей, проаналізований П. І. Барабашуком художній контент, позначений розширенням стильової атрибутики, завдяки використанню широкої палітри нових технологічних прийомів композиторської творчості та виконавської практики. Обрані до проєкту композиції базуються на темброво-звукових відкриттях в саксофонній техніці, широкому спектрі нетрадиційних виконавсько-виражальних прийомах та способах гри, спрямованих на розкриття глибин авторського задуму.

У *Висновках* підсумовано результати дослідження, відповідно до завдань, поставлених у вступі.

Робота має практичну цінність як лекційний матеріал у викладанні навчальних курсів з історії української та світової музики, історії виконавського мистецтва, аналізу музичних творів, у подальших дослідженнях з тематики роботи, а також у практичній роботі музикантів-виконавців — інтерпретаторів сучасної камерно-інструментальної музики. Запропоновані матеріали можуть бути використані як у концертній практиці, так і навчальному процесі.

Творчий мистецький проєкт Павла Ігоровича Барабашука «Камерно-інструментальний ансамбль за участю саксофона: композиторська творчість та виконавська практика» було представлено на концерті-іспиті на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтв (Київ, 16 вересня 2024 року).

Концерт відбувся в Залі ім. О. С. Тимошенка НМАУ ім. П. І. Чайковського,
URL : <https://www.youtube.com/watch?v=xiW9Ef0CoLc>

Аспірант творчої аспірантури П. І. Барабашук в повному обсязі виконав індивідуальний навчальний план щодо творчої, наукової та освітньої складових освітньо-творчої програми за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». Упродовж навчання у творчій аспірантурі П. І. Барабашук опублікував за темою дослідження дві статті в наукових виданнях, затверджених ДАК МОН України як фахові в галузі «Мистецтвознавство»:

1. Барабашук, П. (2023). Внесок Едварда А. Лефевра у розвиток саксофонного ансамблевого виконавства ХІХ століття (на прикладі твору К. Флоріо «Allegro de Concert» для квартету саксофонів). *Науковий журнал «Художня культура. актуальні проблеми»*, (19(2)), 116–120. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.19\(2\).2023.294637](https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(2).2023.294637)

2. Барабашук, П. (2024). Ансамблева специфіка виконання концерту для саксофона «Shams» Жана-Дені Міша (на прикладі виконавської інтерпретації Томаса Курца з оркестром саксофонів). *Мистецтвознавство України*, (23), 238–246. <https://doi.org/10.31500/2309-8155.23.2023.299281>

Апробація результатів наукової складової творчого мистецького проєкту відбулася на чотирьох наукових конференціях у таких доповідях:

1. Барабашук П. Особливості робочого процесу та інтеграції квартету саксофонів у сучасне мистецтво : доповідь // Міжнародна науково-практична конференція «Національний репертуар у музичних театрах світу. Досвід підтримки, популяризації та промоції» / Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Науково-дослідний інститут українознавства МОН України, Державна музична консерваторія Трієсту імені Джузеппе Тартіні, Академія музики й театру Естонії. Київ, 2024.

2. Барабашук П. Феномен саксофону в музичному мистецтві другої половини ХІХ сторіччя : доповідь // ХХІІІ Міжнародна науково-практична кон-

ференція «Молоді Музикознавці» / Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра. Київ, 2024.

3. Барабашук П. Особливості виражальних можливостей саксофона в ансамблевій музиці : доповідь // IX Міжнародна науково-практична конференція «Музичне мистецтво ХХІ століття: історія, теорія, практика» / Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Академія мистецтв у Банській Бистриці (Словаччина). Дрогобич, 2024.

4. Барабашук П. Жанр квартету саксофонів у творчих пошуках українських композиторів другої половини ХХ–ХХІ століть // IX Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтв: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти» / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024.

Отже, враховуючи зазначені актуальність, наукову новизну, практичну значущість і перспективність теми, вважаємо, що науково-дослідницька і творча складові мистецького проекту «Камерно-інструментальний ансамбль за участю саксофона: композиторська творчість та виконавська практика» Павла Ігоровича Барабашука виконані на високому професійному рівні. Творчий мистецький проект Павла Ігоровича Барабашука відповідає вимогам МОН України та може бути рекомендованим до захисту в спеціалізованій разовій раді на присудження ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Творчий керівник та науковий консультант
народний артист України,
професор кафедри дерев'яних духових інструментів,
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського

М. Р. Мимрик